

อุปลักษณประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียงในภาษาไทย*

ศุภวิชญ์ ยอดแก้ว¹, ณัฐพงศ์ ล้อไพบูลย์ทรัพย์²,
เลิศณรงค์ อายินดี³, สุภชชา สิทธิสุทธิ⁴, ทักษพร มวลทอง⁵,
ณัฐชา อัสวเสนา⁶, พริมา ณ ป้อมเพ็ชร⁷, อภิษฎา โพธิ์เจริญ⁸,
วิภาวดี เอกฉนวนสกุล⁹ และ ชุตติกาญจน์ อันประวดี¹⁰

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียงในภาษาไทย และเพื่ออธิบายระบบโน้ตทัศน์หรือแนวคิด รวมไปถึงวัฒนธรรมของคนไทยผ่านการใช้รูปภาพอุปลักษณประสาทสัมผัส อีกทั้ง นำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกับอุปลักษณประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงในภาษาอื่น ๆ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากงานเขียนทางวิชาการ (Academic), งานเขียนกึ่งวิชาการ (Non-Academic), เรื่องแต่ง (Fiction), หนังสือพิมพ์ (Newspaper) และเบ็ดเตล็ด (Miscellany) ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า อุปลักษณประสาทสัมผัสที่ถูกนำไปใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 64 ตัวอย่าง ซึ่งอยู่ในประสาทสัมผัส ได้แก่ การมองเห็น, การรับรส และการสัมผัส ทั้งนี้ ประสาทสัมผัสที่นำมาใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทยมากที่สุดคือการมองเห็น และประสาทสัมผัสที่นำมาใช้กับคำเรียกเสียงในไทยน้อยที่สุดคือการรับรส ทั้งนี้ ไม่พบถ้อยคำอุปลักษณประสาทสัมผัสการไต่กลิ่น นอกจากนี้ อุปลักษณประสาทสัมผัสยังสะท้อนให้เห็นถึงระบบแนวคิดและมโนทัศน์ของคนไทย สามารถอธิบายให้เห็นค่านิยม วัฒนธรรม วิถีชีวิต อีกทั้ง อุปลักษณประสาทสัมผัสที่ใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาอื่น ๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนก็มีลักษณะร่วมบางประการกับภาษาไทยอีกด้วย

คำสำคัญ: อุปลักษณประสาทสัมผัส, มโนทัศน์, วัฒนธรรม

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 01361336 ทักษะการสื่อสารเชิงวิชาการ (Academic Communicative Skills) หมู่ 3 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2564

¹⁻¹⁰ นิสิตชั้นปีที่ 3 ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล supawit.yo@ku.th, nutthapong.lo@ku.th, lertnarong.a@ku.th, supatcha.sit@ku.th, thucksapohn.m@ku.th, nattacha.as@ku.th, parima.na@ku.th, apissada.ph@ku.th, viphavanee.e@ku.th และ chutikarn.aon@ku.th

Synesthetic Metaphor Leading to Sound in Thai^{*}

Supawit Yodkaew¹, Nutthapong Lophaiboonsap²

Lertnarong Aryindee³, Supatcha Sitthisuth⁴,

Thucksapohn mounthong⁵, Nattacha Asvasena⁶,

Parima Na pompetch⁷, Apissada Phoechareon⁸

Viphavane Eakwanichsakul⁹ and Chutikarn Aonprawat¹⁰

Abstract

This article examines the synesthetic metaphor leading to sounds in Thai and to explain concepts or concepts, including Thai culture through the use of language, metaphor, synesthetic metaphor. In addition, the results of the study were compared with synesthetic metaphor of sounds in other languages. The research group studied data from academic works, non-academic works, fiction, newspapers, and miscellany by using the Thai National Corpus program of the Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. It was found there are 64 examples of synesthetic metaphor applied to sounds in Thai. They are in the senses of sight, taste, and touch. the most is seeing the least synesthetic metaphor aspect that is used with sound words in Thai is taste, however, the sense of smell metaphor was not found. In addition, the synesthetic metaphor reflects the conceptual system and concepts of Thai people and can explain the values, culture, way of life, as well as the synesthetic metaphor used with sound

^{*} This article is part of course 01361336 Academic Communicative Skills, group 3, final semester, academic year 2021

¹⁻¹⁰ 3rd Undergraduate students Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University. Email supawit.yo@ku.th, nutthapong.lo@ku.th, lertnarong.a@ku.th, supatcha.sit@ku.th, thucksapohn.m@ku.th, nattacha.as@ku.th, parima.na@ku.th, apissada.ph@ku.th, viphavane.e@ku.th and chutikarn.aon@ku.th

words in other languages, such as English and Chinese, there are some characteristics that are common with Thai language as well.

Keywords: synesthetic metaphor, concepts, culture

บทนำ

มนุษย์ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การได้กลิ่น การได้ยิน การรับรส การมองเห็น และการสัมผัส อันเป็นบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต ช่วยให้ผู้รับรู้และสังขมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อนำมาเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้และเข้าใจโลก ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ประเภทนี้มีอวัยวะรับความรู้สึก (Sense Organs) ที่ต่างกัน โดยอวัยวะรับความรู้สึกจะมีหน้าที่คอยรับข้อมูล ได้แก่ สิ่งเร้า (Stimulus) และแปรเป็นกระแสประสาทเดินทางขึ้นสู่สมองโดยที่ข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง และเสียง โดยทั่วไปแล้ว อวัยวะรับความรู้สึกแต่ละประเภทจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับเฉพาะแสง หูรับเฉพาะเสียง ผิวหนังรับเฉพาะอุณหภูมิและการสัมผัส เป็นต้น (นันทนา วงษ์ไทย 2554: 251) จะเห็นได้ว่า มนุษย์ใช้ประสาทสัมผัสเพื่อ “กระทำ” สิ่งหนึ่งและนำไปสู่ “มโนทัศน์” หรือ “ระบบแนวคิด” ของมนุษย์ รวมไปถึงได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากประสาทสัมผัสทั้ง 5

อย่างไรก็ตาม ประสาทสัมผัสบางอย่างก็มีอาจอธิบายด้วยภาษาเพื่อให้เกิด “รูปธรรม” ขึ้นมาได้ มนุษย์จึงต้องใช้การอธิบายจากวงความหมายของประสาทสัมผัสหนึ่งไปยังอีกประสาทสัมผัสหนึ่ง มนุษย์มักใช้ประสบการณ์ของตนเองที่ได้รับจากร่างกายมาใช้ในรูปภาษาเพื่ออธิบายระบบความคิดและมโนทัศน์ จนเกิดการถ่ายทอดทางความหมายตามแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ดังที่ เลคอฟฟ์ และ จอห์นสัน (Lakoff & Johnson 1980) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “Metaphor we live by” ความว่า

Metaphor is for most people a device of the poetic imagination and the rhetorical flourish—a matter of extraordinary rather than ordinary language. Moreover, metaphor is typically viewed

as characteristic of language alone, a matter of words rather than thought or action. For this reason, most people think they can get along perfectly well without metaphor. We have found, on the contrary, that metaphor is pervasive in everyday life, not just in language but in thought and action.

เลคอฟฟ์และจอห์นสันสันเชื่อว่า อุปลักษณ์มิใช่ภาษาที่อยู่บทกวี หรือหนังสือ แนวแฟนตาซีที่ใช้ภาษาพิชิตรพิสดารทั่วไป จนมีความผิดแปลกจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน แต่พวกเขาเชื่อว่าอุปลักษณ์นั้น “ซ่อน” อยู่ในระบบความคิดและการแสดงออกของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ก็ถือเป็นพื้นฐานหนึ่งที่สำคัญในชีวิตของมนุษย์ อาจอนุมานได้ว่าเป็นประสบการณ์ที่มนุษย์ได้รับการสัมผัสเป็นครั้งแรก จึงเป็นลักษณะโดยทั่วไปที่มนุษย์จะนำประสบการณ์ที่ได้รับจากร่างกายมาใช้ในรูปภาษาอุปลักษณ์ โดยเฉพาะคำว่า “เสียง” ซึ่งมีการใช้รูปภาษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสเพื่ออธิบายสิ่งที่เป้น “นามธรรม” ให้เป็น “รูปธรรม” มากยิ่งขึ้น เช่น เสียงใส เป็นการใช้รูปภาษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น คือ “ใส” มาใช้ร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งจัดอยู่ในประสาทสัมผัสประเภทการได้ยิน ลักษณะนี้จึงทำให้เห็นว่า ประสาทสัมผัสถูกนำมาใช้เป็นรูปภาษาอุปลักษณ์เพื่ออธิบายบางสิ่งให้มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ มนุษย์มีประสบการณ์จากคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “ใส” ว่า [ชัดเจน] [ชวนมอง] จึงนำมาอธิบายลักษณะของเสียงใส คือ เสียง [ชัดเจน] [ชวนฟัง] นั่นเอง

เมื่อกล่าวถึงเรื่อง “อุปลักษณ์ประสาทสัมผัส” นั้น จากการทบทวนวรรณกรรม มีงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกเสียงในภาษาไทย คือ งานวิจัยของ นันทนา วงษ์ไทย (2552) ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสของไทย และนำไปเปรียบเทียบกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสในภาษาอื่น ๆ ว่ามีลักษณะประการใดที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร การศึกษาในครั้งนั้นมีการสุ่มเลือกข้อมูลจากนวนิยายมาศึกษา แต่ไม่ได้ศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียงในภาษาไทยอย่างละเอียด นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัย

ของ พิรัชพร อึ้งอรุณ (2564) ศึกษาคำเรียกรสที่ขยายความหมายไปสู่คำแสดงอารมณ์ในภาษาไทย งานวิจัยดังกล่าวนำเสนอมุมมองเรื่องคำเรียกเสียงในภาษาไทยในแง่ของการขยายความหมายในกระบวนการนามนัยและอุปลักษณ์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าคำเรียกเสียงในภาษานั้นมีการนำถ้อยคำอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสมาใช้ จึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียงในภาษาไทยว่ามีลักษณะการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์อย่างไรบ้าง และสะท้อนให้เห็นถึงระบบแนวคิด มโนทัศน์ และวัฒนธรรมอย่างไร อีกทั้ง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงในภาษาอื่น ๆ จะมีลักษณะบางประการร่วมกันหรือไม่อย่างไร โดยเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากข้อมูลงานเขียนทางวิชาการ (Academic), งานเขียนกึ่งวิชาการ (Non-Academic), เรื่องแต่ง (Fiction), หนังสือพิมพ์ (Newspaper) และเบ็ดเตล็ด (Miscellany) ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้อาจทำให้เห็นแนวคิดที่ว่า “มนุษย์ใช้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันมาเชื่อมโยงกับรูปภาษา” ตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาว่าการนำอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสมาใช้ในคำเรียกเสียงนั้น สะท้อนวิธีคิดและมโนทัศน์ของคนไทยอย่างไร

แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics)

การศึกษาภาษาในศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา มีความเกี่ยวข้องกับ “ระบบแนวคิด” หรือ “ระบบมโนทัศน์” ของมนุษย์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีนักวิชาการหลายท่านมองว่าภาษาที่มนุษย์ใช้นั้นย่อมเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ที่สะท้อนอยู่ในความคิด จนเกิดเป็นรูปภาษา และสองสิ่งนี้ย่อมมีความสัมพันธ์กัน เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้สื่อสาร และประมวล

ประสบการณ์ของโลกที่ได้รับรู้ จากนั้นจึงทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จุดเริ่มต้นของแนวคิดนี้มาจากสมมติฐานทางภาษาของซาเพียร์-วอร์ฟ (Sapir-Whorf hypothesis 1956) ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมาก ซาเพียร์ (Sapir) เสนอว่า ภาษาของมนุษย์เกิดจากความเคยชินทางภาษา (Language Habits) เนื่องจากเราสามารถรับรู้ความจริงทุกอย่างบนโลกใบนี้ เพราะเราใช้จนเป็นนิสัย ทั้งนี้ ด้วยภาษามีอิทธิพลครอบคลุมในพฤติกรรมทุกด้านของมนุษย์ ความแตกต่างของภาษานั้นมีได้แตกต่างกันในทางรายละเอียดของ ภาษาที่ใช้ แต่แตกต่างกันทางระบบของภาษาทั้งระบบ ดังนั้น จึงอธิบายได้ว่า ภาษาเป็นโครงสร้างของความคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการมองโลกของผู้พูดภาษานั้น ๆ สมมติฐานของซาเพียร์-วอร์ฟ ประกอบด้วยหลักการสำคัญสองประการ คือ

1. Linguistic Determinism (Strong Hypothesis) หลักการนี้เชื่อว่า ภาษากำหนดความคิดของมนุษย์ ซึ่งภาษาเป็นโครงสร้างของความคิด รวมไปถึงแบบพฤติกรรมของมนุษย์

2. Linguistic Relativity (Weak Hypothesis) หลักการนี้เชื่อว่า ภาษาที่มนุษย์ใช้จนเป็นนิสัยจะมีอิทธิพลอย่างมากในการมองโลก โลกทัศน์ของมนุษย์ที่ได้รับรู้ ทำให้ไวยากรณ์ที่ใช้นั้นแตกต่างกันในแต่ละภาษา

ฮัมบลต์ (Humboldt 1988) กล่าวว่า ภาษากับความคิดนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน มีอาจแยกขาดจากกันได้ ภาษาและความคิดถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ปริชาน” (Cognition) โดยทั้งสองส่วนต่างเชื่อมโยงกันจนอาจกล่าวได้ว่า “เป็นสิ่งเดียวกัน” วอร์ฟ (Whorf 1956) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของซาเพียร์ กล่าวว่า ภาษานั้นเมื่อมองลึกเข้าไปแล้วจะพบว่า มิได้กำหนดความคิดและการมองโลกทั้งหมด ในขณะที่ซาเพียร์มองว่า มนุษย์ใช้ภาษาเป็นตัวกำหนดความคิด โดยเรียกสมมติฐานนี้ว่า “ภาษากำหนดความคิด” แต่วอร์ฟกลับมองว่า เมื่อมีผู้ใช้ภาษาแตกต่างกันมากเท่าไร สิ่งนั้นจะเป็นตัวกำหนดให้มนุษย์มีแนวคิดที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของความคิดนั้นจะผุดผ่องกันอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ภาษานั้น ๆ แนวคิดดังกล่าวเป็นที่รู้จักในชื่อ “สมมติฐานสัมพัทธ์” ซึ่งเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ภาษาแต่ละภาษาย่อมมีความแตกต่างกันอย่างเป็นระบบ

หลังจากช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 แนวคิดที่ว่า “ภาษาเป็นผลมาจากความคิดของมนุษย์” เป็นแนวคิดที่ตรงกันข้ามกับสมมติฐานของชาเพียร์ กล่าวคือ ภาษาที่มนุษย์ใช้นั้น ไม่ได้กำหนดความคิด แต่ความคิดของมนุษย์นั้นกำหนดรูปแบบการใช้ภาษา ผู้ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อแนวคิดนี้คือ ชอมสกี (Chomsky 1957) ศาสตราจารย์ทางด้านภาษาศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย Massachusetts Institute of Technology ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้แสดงทฤษฎีต่อวิทยานิพนธ์เรื่อง Syntactic Structures ไว้ว่า มนุษย์มีคุณสมบัติสำคัญในเรื่องของความเข้าใจภาษา ความเข้าใจนี้เป็นคุณสมบัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness) คุณสมบัติดังกล่าวทำให้มนุษย์สามารถแยกส่วนภาษาออกจากกันได้ตามบริบทที่ใช้ รวมไปถึงสามารถเรียนรู้และรับรู้ระบบของภาษา ซึ่งการที่มนุษย์ใช้ภาษาในแต่ละสถานการณ์นั้นเป็นผลมาจาก “กระบวนการคิด”

ฉะนั้นแล้ว แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) สอดคล้องกับแนวคิดของชอมสกี (Chomsky 1957) ซึ่งมองว่า ภาษานั้นมิได้เป็นตัวกำหนดความคิดของมนุษย์ แต่ภาษา “ถ่ายทอด” ระบบความคิดของมนุษย์อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง แนวคิดดังกล่าวมีหลักการพื้นฐานที่มองว่า ภาษา คือ “ผลผลิตจากสมอง” หากเปรียบเทียบเป็นความหมายโดยนัยก็คือ ภาษานั้นคือส่วนหนึ่งในร่างกายของมนุษย์ ฉะนั้น ย่อมชี้ให้เห็นว่า แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานไม่ได้มองว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดมนุษย์ แต่ระบบความคิดหรือมโนทัศน์ของมนุษย์ส่งอิทธิพลอย่างมากในการใช้ภาษา

2. แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานที่นำไปสู่อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson 1980) กล่าวว่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดในชีวิตประจำวัน เมื่อมนุษย์รับรู้ทุกสรรพสิ่งย่อมยึดโยงไปใช้ในการเปรียบเทียบ ซึ่งหมายรวมถึง ระบบความคิด มโนทัศน์ ค่านิยมของบุคคลต่อโลก โดยเรียกลักษณะดังกล่าวนี้ว่า “อุปลักษณ์” (Metaphor) นอกจากนี้ อุปลักษณ์มีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบความคิดของมนุษย์ ซึ่งมีส่วนในการจัดระเบียบความคิดของมนุษย์ได้

เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน (1980) ได้อธิบายแนวคิดดังกล่าวโดยเรียกว่า “ระบบเชิงเปรียบเทียบ” และเสนอว่า แนวคิดทำให้มนุษย์สามารถจัดระบบของมโนทัศน์ รวมไปถึงความสนใจในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของแต่ละสิ่ง

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการได้อธิบายถึงโครงสร้างของอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ด้วยแนวคิด “กระบวนการถ่ายทอดโยความหมาย” ของวงความหมายต้นทาง และวงความหมายปลายทาง อันเกิดจากระบบมโนทัศน์ของมนุษย์อีกด้วย มินเลนเดอร์ (Mainländer 2002) อธิบายว่า “แบบเปรียบเทียบ” หรือ “วงความหมายต้นทาง” (Source Domain) กับวงมโนทัศน์ที่เรียกว่า “สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ” หรือ “วงความหมายปลายทาง” (Target Domain) ทั้งสองวงความหมายดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ เลคอฟฟ์ และจอห์นสัน (1980) ได้ยกตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสังคมของคนอังกฤษที่มองว่า “ความรักคือสงคราม” โดยปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สื่อถึงสงคราม เช่น He is known for his many rapid conquests. She fought for him, but his mistress won out. He fled from her advances. She pursued him relentlessly.

เมื่อพิจารณาตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า ข้อความดังกล่าวปรากฏการใช้รูปภาษาที่แสดงออกถึงลักษณะของอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสงคราม เช่น rapid, fought, won and advances ซึ่งลักษณะการใช้รูปภาษาดังกล่าวเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานจึงมองว่า เมื่ออุปลักษณ์ที่มนุษย์ใช้อยู่ในถูก “กลืน” อยู่ในข้อความที่เป็นปกติ จึงทำให้ไม่ได้สังเกตว่า โครงสร้างของรูปภาษาในชีวิตประจำวันปรากฏลักษณะการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบหรืออุปลักษณ์นั่นเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้ กลุ่มผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกเสียงจากงานเขียนทางวิชาการ (Academic), งานเขียนกึ่งวิชาการ (Non-

Academic), เรื่องแต่ง (Fiction), หนังสือพิมพ์ (Newspaper) และเบ็ดเตล็ด (Miscellany) ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 65 ตัวอย่าง โดยมีขอบเขตของการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ศึกษาเฉพาะการนำเอาคำที่อยู่ในวงความหมายของประสาทสัมผัสหนึ่งไปใช้ยังอีกประสาทสัมผัสหนึ่งในรูปภาษาอุปลักษณ์ เช่น คำว่า “ชม” เป็นประสาทสัมผัสรับรส เมื่อใช้เป็นรูปภาษาอุปลักษณ์ในคำว่า “เสียงชม” จะเกิดการย้ายวงความหมายของประสาทสัมผัสรับรสไปยังประสาทสัมผัสได้ยิน 2) ศึกษาเฉพาะข้อมูลที่เป็นคำเรียกเสียงเท่านั้น เช่น เสียงชม เสียงหวาน ไม่ศึกษาข้อมูลที่สื่อความหมายประสาทสัมผัสประเภทการได้ยิน เช่น วาจาหวาน จำรรจำแ้ว และ 3) ศึกษาข้อมูลเฉพาะภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น ไม่ศึกษาภาษาถิ่น และภาษาไทนอกประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัส
2. วิเคราะห์กระบวนการเกิดร่วมกันของคำที่ใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียง ว่ามีกระบวนการเกิดร่วมกันของประสาทสัมผัสการได้ยิน ไปยังอีกประสาทสัมผัสหนึ่งอย่างไร เช่น *เสียงใส* มีกระบวนการเกิดร่วมกันระหว่างประสาทสัมผัสการได้ยิน “เสียง” และประสาทสัมผัสการมองเห็น “ใส” เป็นต้น
3. วิเคราะห์กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายที่ได้มาจากคุณสมบัติทางความหมายของอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียง และเชื่อมโยงให้เห็นว่ามีลักษณะร่วมกันบางประการ จากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง โดยในบทความนี้จะใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้
 - 3.1 (..., พ.ศ.) ใช้อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล
 - 3.2 **ขีดเส้นและตัวหนา** ใช้แสดงรูปภาษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัส
 - 3.3 [-] ใช้แสดงคุณสมบัติทางความหมายของคำ
 - 3.4 **➡** หรือลูกศรสีดำ แสดงการถ่ายโยงทางความหมายจาก
ความหมายต้นทางไปยังความหมายปลายทาง

3.5 $\implies$ หรือลูกศรสีขาว แสดงการถ่ายโยงคุณสมบัติทาง
ความหมาย จากความหมายต้นทางไปยังความหมายปลายทาง

4. วิเคราะห์ระบบโนทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมของ
คนไทยผ่านการใช้รูปภาษาอุปลักษณ์ประสาธน์สัมพันธ์ที่นำไปสู่คำเรียกเสียง

5. สรุปและอภิปรายเปรียบเทียบอุปลักษณ์ประสาธน์สัมพันธ์ที่นำไปสู่คำเรียกเสียง
ในภาษาไทยกับภาษาอื่น ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะบางประการที่เกิดขึ้นร่วมกัน และเชื่อมโยง
ไปถึงแนวคิดของประสบการณ์ทางร่างกายที่นำไปสู่การใช้ภาษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์
ปริชาน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบอุปลักษณ์ประสาธน์สัมพันธ์ที่นำไปสู่คำเรียกเสียง
ในภาษาไทย จำนวนทั้งสิ้น 64 ตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ประสาธน์สัมพันธ์
การมองเห็น 2) ประสาธน์สัมพันธ์การสัมผัส และ 3) ประสาธน์สัมพันธ์การรับรส

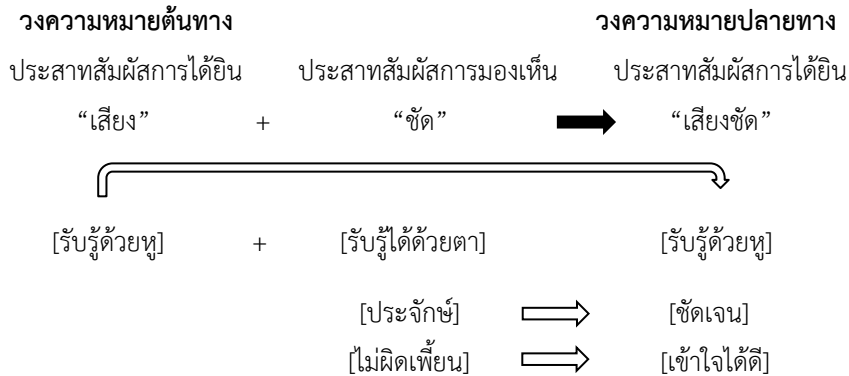
อุปลักษณ์ประสาธน์สัมพันธ์: การมองเห็น

อุปลักษณ์ประสาธน์สัมพันธ์ประเภทการมองเห็นมีความถี่ในการปรากฏข้อมูล
มากที่สุด พบจำนวนทั้งสิ้น 33 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงฟุ้งซัด, เสียงซุ่น, เสียงผิดปกติ,
เสียงโหด, เสียงซึ่มกะทือ, เสียงซั่ม, เสียงเซ็กซี, เสียงเดียว, เสียงน้อย, เสียงจริง,
เสียงปลอม, เสียงใส ๆ, เสียงเล็ก ๆ, เสียงอัปลักษณ์, เสียงเด็ก, เสียงเดียวกัน, เสียงโบราณ
เสียงแฝง, เสียงอื่น, เสียงกลมกลืน, เสียงเล็ดลอด, เสียงแน่น, เสียงคนป่วย, เสียงคนแก่
เสียงเพิ่ม, เสียงมาก, เสียงสาวเกินไป, เสียงหล่อ, เสียงสวย, เสียงสูง, เสียงขาด และ
เสียงเด่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1)

“ตามตรงนะคะ ฉันนี่ไม่ถึงจริงๆ คุณไม่น่าทำถึงขนาดปลอมตัวเป็นผู้หญิง อาเลซซานโดร
หัวเราะด้วยเสียงฟุ้งซัด”

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ 2550)

จากตัวอย่างที่ 1 คำว่า “ชัด” มีความหมายประจำคำคือ “ประจักษ์แจ้ง, แจ่มแจ้ง, ไม่ผิดเพี้ยน, ไม่แปร่ง” (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น คำนี้ถูกนำมาใช้ในรูปภาษาอุปลักษณ์ โดยใช้ร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งจัดอยู่ในประสาทสัมผัสประเภทการได้ยิน เมื่อถ่ายโยงคุณสมบัติทางความหมายจะพบว่า ประการแรก เสียงถูกนำมาใช้ร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น ประการที่สอง จากเดิม คำว่า “ชัด” อยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น เกิดการย้ายวงความหมายไปยังวงความหมายประสาทการได้ยิน ทำให้เกิดความหมายเปรียบเทียบที่หมายถึง “น้ำเสียงที่ชัดเจน เข้าใจได้ดี”

กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “ชัด” คือ [ประจักษ์] [ไม่ผิดเพี้ยน] ของวงความหมายการมองเห็น ไปยังคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “เสียงชัด” คือ [ชัดเจน] [เข้าใจได้ดี] ของวงความหมายการได้ยิน คุณสมบัติของทั้งสองคำดังกล่าวทำให้เห็นถึงความพึงพอใจในประสาทสัมผัสของมนุษย์ จึงเกิดกระบวนการถ่ายโยงทางความหมาย และกลายเป็นรูปภาษาอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ประสาทสัมผัส: การสัมผัส

อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส พบจำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงนุ่ม, เสียงเรียบ, เสียงนุ่ม, เสียงแหลม, เสียงพูดเบา ๆ, เสียงอ่อนโยน, เสียงนุ่มนวล,

เสียงสัมผัส, เสียงกระด้าง, เสียงแข็ง, เสียงหนัก, เสียงเยือกเย็น, เสียงกระทบ และเสียง
อบอุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(2)

“ความจริงเธอสงสัยตั้งแต่เขาเลี้ยวรถเข้ามาตามป้ายที่ตั้งไว้ริมถนนสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า
ครับ ที่นี่แหละ ชายหนุ่มตอบเสียงเรียบพลางเลี้ยวรถเข้าไปจอดใต้ต้นจามจุรีริมสระน้ำ”

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ 2550)

วงความหมายต้นทาง

ประสาทสัมผัสการได้ยิน

“เสียง”

+

ประสาทสัมผัสการสัมผัส

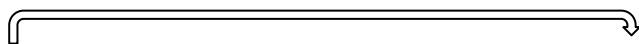
“เรียบ”

→

วงความหมายปลายทาง

ประสาทสัมผัสการได้ยิน

“เสียงเรียบ”

[รับรู้ด้วยหู]

+

[รับรู้ได้ด้วยผิวหนัง]

[รับรู้ด้วยหู]

[ไม่ขรุขระ]

⇒

[ไม่กระโชกโศกฮาก]

[แบนราบ]

⇒

[เสียงระดับเดียว]

จากตัวอย่างที่ 2 คำว่า “เรียบ” มีความหมายประจำคำคือ “ไม่ขรุขระ”
(ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส
คำนี้ถูกนำมาใช้ในรูปภาษาอุปลักษณ์ โดยใช้ร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งจัดอยู่ในประสาท
สัมผัสประเภทการได้ยิน เมื่อถ่ายโยงคุณสมบัติทางความหมายจะพบว่า ประการแรก
เสียงถูกนำมาใช้ร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส ประการที่สอง จากเดิมคำว่า
“เรียบ” อยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส เกิดการย้ายวงความหมาย
ไปยังวงความหมายประสาทการได้ยิน ทำให้เกิดความหมายเปรียบเทียบกับที่หมายถึง “เสียง
ระดับเดียว”

กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของ
คุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “เรียบ” คือ [แบนราบ] ในวงความหมายการสัมผัส
ไปยังคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “เสียงเรียบ” คือ [เสียงระดับเดียว] ในวง
ความหมายการได้ยิน คุณสมบัติของทั้งสองคำดังกล่าวทำให้เห็นถึงความพึงพอใจใน

ประสบการณ์เดียวกันที่ได้รับจากประสาทสัมผัสของมนุษย์ จึงเกิดกระบวนการถ่ายทอด
ความหมาย และกลายเป็นรูปภาษาอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ประสาทสัมผัส: การรับรส

อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการรับรส พบจำนวนทั้งสิ้น 5 ตัวอย่าง ได้แก่
เสียงหวาน, เสียงเปรี้ยว, เสียงกลมกล่อม, เสียงบูด และเสียงขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3)

“ลืมตาขึ้น ก่อนจะเบิ่งตากว้างอย่างตกใจเมื่อพบกับร่างสลัวรางที่มองเห็นไม่ชัดข้างเตียง
เธอ “แกเป็นใคร!” **เสียงหวาน**ที่ร้องถามอย่างตกใจทำให้เขาที่กำลังพยายามควบคุมตนเอง
และเดินจากไปต้องหันกลับไปมอง”

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ 2550)

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

ประสาทสัมผัสการได้ยิน

ประสาทสัมผัสการรับรส

ประสาทสัมผัสการได้ยิน

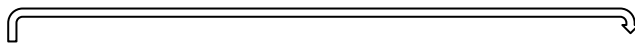
“เสียง”

+

“หวาน”

“เสียงหวาน”

[รับรู้ด้วยหู]

+

[รับรู้ได้ด้วยลิ้น]

[รับรู้ด้วยหู]

[มีรสอย่างน้ำตาล]

[ไม่กระชอกชอกฮาก]

[ชวนกิน]

[ชวนฟัง]

จากตัวอย่างที่ 3 คำว่า “หวาน” มีความหมายประจำคำคือ “มีรสอย่างน้ำตาล”
(ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการรับรส
คำนี้ถูกนำมาใช้ในรูปภาษาอุปลักษณ์ โดยใช้ร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งจัดอยู่ในประสาท
สัมผัสประเภทการได้ยิน เมื่อถ่ายทอดคุณสมบัติทางความหมายจะพบว่า ประการแรก
เสียงถูกนำมาใช้ร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการรับรส ประการที่สอง จากเดิมคำว่า
“หวาน” อยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการรับรส เกิดการย้ายวงความหมาย
ไปยังวงความหมายประเภทการได้ยิน ทำให้เกิดความหมายเปรียบเทียบที่หมายถึง
“น้ำเสียงที่ชวนฟัง”

กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “หวาน” คือ [ชวนกิน] ในวงความหมายการรับรส ไปยังคุณสมบัติทางความหมายของคำว่า “เสียงหวาน” คือ [ชวนฟัง] ในวงความหมายการได้ยิน คุณสมบัติของทั้งสองคำดังกล่าวทำให้เห็นถึงความพึงพอใจในประสาทสัมผัสของมนุษย์ จึงเกิดกระบวนการถ่ายโยงความหมาย และกลายเป็นรูปภาษาอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสหลักที่เกิดร่วมกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสรอง

จากผลการศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสหลักที่เกิดร่วมกับอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสรองที่ใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทย พบจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัวอย่าง แบ่งออกเป็น

1) เกิดจากประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น ซึ่งมีความถี่ที่ปรากฏในข้อมูลมากที่สุด พบจำนวนทั้งสิ้น 5 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงหนักแน่น, เสียงคมชัด, เสียงแหลมลากยาว, เสียงแหลมที่ราบเรียบเกินไป และเสียงแหลมลึก

2) เกิดจากประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการรับรส พบจำนวนทั้งสิ้น 3 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงขบอ่อนหวานเยือกเย็น, เสียงอ่อนหวาน และเสียงเรียบเรื้อยหวาน ๆ

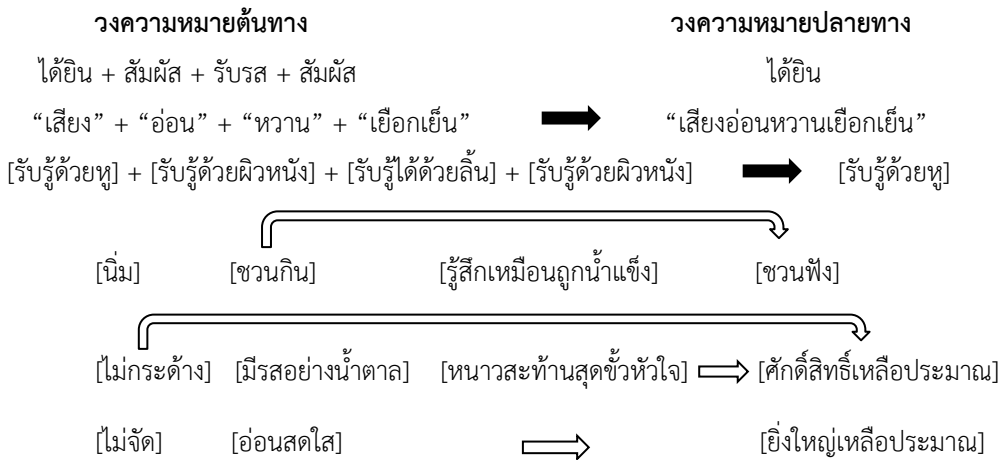
3) เกิดจากประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็นร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น พบจำนวนทั้งสิ้น 2 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงชัดแจ้ว และเสียงแจ่มแจ้ว

4) เกิดจากประสาทสัมผัสประเภทการรับรสร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น พบจำนวนทั้งสิ้น 1 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงหวานใส ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(4)

กลิ่นดอกไม้ กลิ่นรูปและเทียนหอมกรุ่นกำจายแทรกมาในอากาศพร้อม ๆ กับเสียงกลองสลับกับเสียงขบอ่อนหวานเยือกเย็น ยิ่งสร้างให้ห้วงเวลานั้นยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์เหลือประมาณ

(คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ 2550)

จากตัวอย่างที่ 4 คำว่า “อ่อน” มีความหมายประจำคำคือ “ไม่กระด้าง” (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส คำว่า “หวาน” มีความหมายประจำคำคือ “มีรสอย่างน้ำตาล” (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการรับรส คำว่า “เยือกเย็น” มีความหมายประจำคำคือ “มีจิตใจหนักแน่น” (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) จัดอยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส ทั้งสามคำนี้ถูกนำมาใช้ในรูปภาษาอุปมา โดยใช้ร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งจัดอยู่ในประสาทสัมผัสประเภทการไฉน เมื่อถ่ายทอดคุณสมบัติทางความหมายจะพบว่า ประการแรก เสียงถูกนำมาใช้ร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสและการรับรส ประการที่สอง จากเดิมคำว่า “อ่อน” และ “เยือกเย็น” อยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส และเดิมคำว่า “หวาน” อยู่ในวงความหมายประสาทสัมผัสประเภทการรับรส เกิดการย้ายวงความหมายไปยังวงความหมายประเภทการไฉน ทำให้เกิดความหมายเปรียบเทียบที่หมายถึง “น้ำเสียงศักดิ์สิทธิ์ ยิ่งใหญ่เหลือประมาณ” ทั้งนี้ ความหมาย “ศักดิ์สิทธิ์เหลือประมาณ” และ “ยิ่งใหญ่เหลือประมาณ” ได้มาจากบริบทเนื้อความของประโยคที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา เช่น รูป เทียน ซึ่งเป็นสิ่งของบูชาในทางพระพุทธศาสนา

กระบวนการถ่ายทอดทางความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสและประสาทสัมผัสประเภทการรับรส เมื่อเกิดร่วมกันแล้ว

ทำให้มีการย้ายวงความหมายไปจากเดิม โดยถ่ายโยงคุณสมบัติของคำคือ [ไม่กระดังง์]:
ประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส [ชวนกิน]: ประสาทสัมผัสประเภทการรับรู้รส และ [หนาว
สะท้านสุดชั่วหัวใจ]: ประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส ซึ่งอยู่ในวงความหมายต้นทางไปยัง
วงความหมายปลายทาง คือ ประสาทสัมผัสประเภทการได้ยิน โดยคุณสมบัติจาก
ความหมายต้นทางนั้นมีประสาทสัมผัสที่รับรู้ได้ด้วยผิวหนังและลิ้น ทว่าคุณสมบัติที่เกิดจาก
วงความหมายปลายทางนั้นรับรู้ได้ด้วยหู ด้วยคุณสมบัติที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้มาจาก
ประสบการณ์ในประสาทสัมผัสของมนุษย์ จึงเกิดกระบวนการถ่ายโยงทางความหมาย และ
กลายเป็นรูปภาษาอุปลักษณ์

กระบวนการถ่ายโยงทางความหมายของอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสที่นำไปสู่ คำเรียกเสียงในภาษาไทย

การถ่ายโยงทางความหมายจากประสาทสัมผัสหนึ่งไปยังประสาทสัมผัสหนึ่งนั้น
เกิดจากแรงจูงใจจากความสอดคล้องกัน (Correlation) กล่าวคือ ในคำว่า “เสียงหวาน”
คนไทยมีประสบการณ์ในเรื่องของเสียงหวานที่น่าพึงพอใจ และมีค่านิยมต่อเสียงหวานที่ดี
ดังที่ได้วิเคราะห์เรื่องของวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร “เสียงหวาน” มีความหมาย
หมายถึง “เสียงที่ชวนฟัง” อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การรับรู้ประสาทสัมผัสการรับรส
ทางร่างกายกับผลทางอารมณ์ (Emotional Effect) จนเชื่อมมาสู่การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์
ประสาทสัมผัสในคำเรียกเสียงที่มีผลต่อความหมายเชิงบวก กระบวนการถ่ายโยงทาง
ความหมายในลักษณะนี้ อาจอนุมานได้ว่า มนุษย์มองว่าร่างกายเปรียบเสมือนภาชนะ
โดยประสาทสัมผัสต่าง ๆ ที่ได้รับรู้มาก็เปรียบเสมือนสิ่งที่ถูกบรรจุลงไปในภาชนะ จากนั้น
จึงนำไปใช้เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อใช้อธิบายบางสิ่ง จนเกิดการรับรู้เพราะมีประสบการณ์
ร่วมกันจากประสาทสัมผัสหนึ่งไปยังอีกประสาทสัมผัสหนึ่ง ซึ่งเลคออฟฟ์ และจอห์นสัน
(1980) ได้แสดงทรรศนะว่า ประสบการณ์ทางร่างกายนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิด
รูปภาษาอุปลักษณ์ เพราะมนุษย์ใช้ประสบการณ์ที่สั่งสมจากสรรพสิ่งต่าง ๆ มาใช้จน
เกิดเป็นภาษาอุปลักษณ์ จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวพบว่า ประสบการณ์ทางประสาท
สัมผัสที่ถูกนำมาใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทยมากที่สุด คือ “การมองเห็น” เช่นเดียวกับ

การจัดอันดับอุปลักษณะประสาทสัมผัสในภาษาอังกฤษของคาร์เมน (Carmen 1993) จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกันดังกล่าว ทางกลุ่มผู้วิจัยอาจอนุมานได้ว่า เนื่องจากการ “มองเห็น” เป็นประสบการณ์ประสาทสัมผัสแรก ๆ ที่มนุษย์ได้สัมผัส จากการลืมตา ตื่นนอนในตอนเช้า แล้วจากนั้นจึงขยับไปยังประสบการณ์ในประสาทสัมผัสอื่น ๆ นอกจากนี้ ประสาทสัมผัสการมองเห็นก็เป็นประสาทสัมผัสแรก ๆ ที่มนุษย์ต้องสัมผัส ก่อนการรับรู้ประสาทสัมผัสอื่น ๆ เช่น เมื่อเราเห็นอาหารวางอยู่ตรงหน้า เราจะใช้ประสาทสัมผัสการมองเห็นเป็นอันดับแรก แล้วจึงกินอาหารที่วางอยู่ตรงหน้านั้นจนเกิดประสาทสัมผัสการรับรส และการได้กลิ่นตามมา เป็นต้น

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดทางความหมายแล้ว กลุ่มผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า คำเรียกเสียงในภาษาไทยถูกนำมาใช้ในแง่ของกระบวนการนามนัยซึ่งมีความสัมพันธ์และเป็นพื้นฐานในเรื่องอุปลักษณะ อุลแมนน์ (Ullmann 1957) มองว่า ลักษณะเด่นของนามนัย คือ ทำให้คำที่มีความหมายเป็นนามธรรมมีความเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ หรือที่เรียกว่า “Thickenning of Meaning” เช่น การที่เราเรียกของบางสิ่งที่มีความสวยงามว่าเป็น a beauty เช่น *beauty and the best* หรือการที่เราเรียกบุคคลที่ครอบครัวภาคภูมิใจในตัวเขาว่า *The pride of his family* อีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของนามนัย คือ บทบาทในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย (Semantic Change) และการทำให้เกิดคำหลายความหมาย (Polysemy) (Ullmann 1970 อ้างถึงใน เมธาวิ ยุทธพงษ์ธาดา 2555) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า คำว่า “เสียง” ถูกนำมาใช้อ้างจนเกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น *ตัวจริงเสียงจริง* ความหมายไม่ได้สื่อเพียงแค่เสียงกับร่างกายเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงชีวิต จิตใจ ร่างกาย หรือทุกสรรพสิ่งที่ประกอบรวมขึ้นมาในตัวมนุษย์ คนหนึ่ง

คำเรียกเสียงในอุปลักษณะประสาทสัมผัสที่ “สะท้อนชัด” ถึง “วัฒนธรรมไทย” : คำนิยมเรื่องรูปลักษณะ

จากผลการศึกษาพบรูปภาพอุปลักษณะประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงที่สะท้อน คำนิยมเรื่องรูปลักษณะในบริบทความหมายเชิงบวก ได้แก่ *เสียงสวย, เสียงหล่อ* และ

เสียงเซ็กซี กล่าวคือ คำว่า “สวย”, “หล่อ” และ “เซ็กซี” ซึ่งเป็นอุปลักษณประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น สามารถรับรู้ได้ด้วยตา และเมื่อพิจารณาจากความหมายจะพบว่า คำว่า “สวย” หมายถึง งามน่าพึงพอใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) “หล่อ” หมายถึง รูปร่าง (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) “เซ็กซี” หมายถึง เข้ายวน, ดึงดูดใจ (พจนานุกรมแปลไทย-อังกฤษ NECTEC's LEXITRON Dictionary ม.ป.ป.) ความหมายของทั้งสามคำดังกล่าวมีความหมายในเชิงบวก ทำให้เกิดประสบการณ์ในประสาทสัมผัสการมองเห็นที่ดีและน่าพึงพอใจ จึงนำ “ประสบการณ์” จากประสาทสัมผัสการมองเห็นที่ร่างกายได้รับมาใช้อธิบายเสียงที่ตนได้ยิน

นอกจากนี้ ภาษาอุปลักษณประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงที่สะท้อนค่านิยมเรื่องรูปลักษณในบริบทความหมายเชิงลบ ได้แก่ เสียงอัปลักษณ์ เมื่อพิจารณาจากความหมายพบว่า คำว่า “อัปลักษณ์” หมายถึง ชั่ว (มักใช้กับร่างกาย ถือว่าไม่เป็นมงคล) (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) สังเกตได้ว่า คำว่าอัปลักษณ์ให้ความหมายในเชิงลบ ทำให้มีประสบการณ์ในประสาทสัมผัสการมองเห็นที่ไม่ดี ไม่พึงปรารถนา จึงนำ “ประสบการณ์” จากประสาทสัมผัสการมองเห็นที่ร่างกายได้รับมาใช้อธิบายเสียงที่ตนได้ยิน

จากที่กล่าวไปข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยยังมีค่านิยมในเรื่องของรูปลักษณแฝงเร้นอยู่ภายในรูปภาษา แม้ในปัจจุบันจะมีแนวคิดในเรื่องของการยอมรับในเรื่องรูปลักษณของตนเอง อาจได้รับอิทธิพลมาจากคำว่า “Body Positive” ที่มีการรณรงค์เพื่อให้เห็นคุณค่าในเรื่องรูปลักษณของตนเองทางฝั่งตะวันตก แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยก็ยังคงหลงเหลือค่านิยมเรื่องรูปลักษณที่น่าพึงพอใจผ่านการใช้รูปภาษาอุปลักษณประสาทสัมผัส หรืออาจอนุมานได้ว่า คนไทยยังคงใช้มาตรฐานความงามหรือค่านิยมเรื่องรูปลักษณภายนอกมาเป็น “บรรทัดฐาน” ในการ “ตัดสิน” เรื่องเสียงด้วยนั่นเอง

ประสบการณ์ประสาทสัมผัสของคนไทยที่ “ถูกใช้” ในคำเรียกเสียง

มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ การใช้คำเรียกเสียงนี้มีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติการรับรสของคนไทย ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของคนไทยได้ในแง่ของวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย (2562) อธิบัตริกรม

อนามัย เปิดเผยว่า จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พบว่า คนไทยกินน้ำตาลเฉลี่ยวันละ 25 ช้อนชา ซึ่งมากกว่าปริมาณที่องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดไว้ที่ไม่เกินวันละ 6 ช้อนชา ถึงกว่า 4 เท่า เมื่อคนไทยมีค่านิยมต่อ “รสหวาน” ที่ดี รับประทานได้ไม่รู้เบื่อ จึงถูกนำมาใช้ในความหมายอุปลักษณ์ในเชิงบวก ทั้งนี้ คำว่า “หวาน” เมื่อถูกนำมาใช้กับคำเรียกเสียงแล้วพบว่า ไม่ถูกนำมาใช้ในความหมายเชิงลบเลย อาจอนุมานได้ว่า คนไทยให้ความนิยมกับรสหวานมากกว่ารสอื่น นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคุณภูมิหลังทางประวัติศาสตร์พบว่า คนไทยเองก็ให้ความนิยมต่อรสหวานมาแต่ครั้งโบราณ จนมีสำนวนหนึ่งที่กล่าวว่า “กินคาวไม่กินหวานสันดานไพร่” การกินหวานของคนไทยในสมัยก่อนนั้นนอกจากจะต้องมีอยู่ในสำหรับทุกมื้ออาหารแล้วยังเป็นการรับประทานเพื่อให้ลดอาการ “เลี่ยน” จากอาหารคาว จะเห็นได้ว่าคนไทยมีค่านิยมในเชิงบวกต่อรสหวาน จึงนำมาใช้อธิบายเสียงในความหมายเชิงบวก เช่น [ชวนฟัง] [ไม่รู้เบื่อ] นั่นเอง อีกทั้ง ผลการศึกษาดังกล่าว ยังพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้สื่อถึงสภาพอากาศ มาใช้กับคำเรียกเสียงในภาษาไทย เช่น *เสียงเย็น* และ *เสียงเยือกเย็น* เมื่อพิจารณาจากความหมายจะพบว่า “เย็น” หมายถึง มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกน้ำแข็ง เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) “เยือกเย็น” หมายถึง หนาวสะท้านสุดซึ้งหัวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2554) สังเกตได้ว่า ทั้งสองคำล้วนให้ความหมายประสาทสัมผัสในแง่ของปฏิกิริยาทางร่างกาย คือ [หนาว] [เหมือนถูกน้ำแข็ง] [สะท้านสุดซึ้งหัวใจ] พบแพทย์ (2559) กล่าวว่า อาการขนลุกสามารถเกิดได้จากสิ่งเร้าโดยทั่วไป รวมถึงการตอบสนองของร่างกาย ซึ่งอาจไม่ใช่อาการที่ผิดปกติ เช่น ขนลุกจากการคลื่นไส้อาเจียน อาการปวดบริเวณท้องจากตะคริว หรือจากการถ่ายอุจจาระ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ขนลุกอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น *อากาศหนาวเย็น* โดยอาการขนลุกเป็นการตอบสนองเพื่อช่วยกักเก็บความร้อนให้คงอยู่ในร่างกายท่ามกลางอากาศหนาวเย็น *อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ* เช่น ความโกรธ ความกลัว ความตื่นเต้น หรือความเครียด อาจกระตุ้นให้สมองหลั่งสารอะดรีนาลีนและฮอร์โมนความเครียดไปทั่วร่างกาย ทำให้เกิดภาวะอะดรีนาลีนรัช (Adrenaline Rush) ส่งผลให้มีอาการหัวใจเต้นเร็ว มีเหงื่อออกที่ฝ่ามือ รวมทั้งมีอาการขนลุก ทั้งนี้ อารมณ์ที่กระตุ้นให้เกิดอาการขนลุกมักมาจากการทำกิจกรรม เช่น การฟังเพลง ดูภาพยนตร์ หรือ

การอ่านหนังสือ **ยาโดบูทามิน** ผู้ป่วยอาจมีอาการขนหัวลุกเกิดขึ้นที่หนังศีรษะ เป็นผลข้างเคียงจากการให้ยาทางหลอดเลือดดำ ในระหว่างการตรวจหัวใจด้วยคลื่นเสียงสะท้อนความถี่สูงร่วมกับการออกกำลังกาย (Stress Echocardiogram) **การถอนพิษยาฝิ่น** โดยอาจพบอาการขนลุกในระหว่างช่วงการบำบัด

จากคำอธิบายเกี่ยวกับอาการขนลุกพบว่า มีสาเหตุจากอากาศหนาวเย็น หรือการตอบสนองทางอารมณ์ถึงขีดสุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปริบทการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับ อุณหภูมิในคำเรียกเสียงพบว่า *เสียงเย็น* และ*เสียงเยือกเย็น* จะใช้ในปริบทความหมาย ที่กล่าวอ้างถึงน้ำเสียงของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งที่ตนเคารพนับถือ หรือสิ่งที่ตนหวาดกลัวถึงขีดสุด เช่น “เรอกลัวเขาสุดขีด เพราะถูกเขากล่าวเตือนด้วยน้ำเสียงเยือกเย็น” อาจอนุมานได้ว่า รูปภาษาอุปลักษณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากการตอบสนองของปฏิกิริยาทางร่างกาย จนเกิด “ประสบการณ์” จากการสัมผัส และนำไปสู่ถ้อยคำอุปลักษณ์ในการเรียกเสียง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า คำว่า *เสียงหล่อ, เสียงสวย, เสียงหวาน และ เสียงชม* ที่พบในถ้อยคำอุปลักษณ์ประสาทสัมผัส สามารถวิเคราะห์ในเชิงมนโออุปลักษณ์ เพื่อใช้อธิบายในแง่มุมทางสังคมหรือวัฒนธรรมได้ เช่น อาจอนุมานได้ว่า คนไทยมีแนวคิด ว่า [เสียงคือมนุษย์] ในคำว่า *เสียงสวย และเสียงหล่อ* หรือมองว่า [เสียงคืออาหาร] ในคำว่า *เสียงหวาน และเสียงชม* เป็นต้น

คำเรียกเสียงของอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสในมุมมอง “วัฒนธรรมร่วม”

จากการศึกษาพบว่า ในภาษาอื่น ๆ ก็มีการศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัส (SYNAESTHETIC METAPHORS) เช่นเดียวกัน ดังเช่น งานวิจัยเรื่อง “SYNAESTHETIC METAPHORS IN ENGLISH” ของ คาร์เมน (Carmen 1993) ศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสในภาษาอังกฤษพบว่า มีการใช้อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส เพื่อมาอธิบายลักษณะของเสียงเช่นเดียวกับภาษาไทย เช่น อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทสัมผัส Soft Sound (เสียงนุ่ม) อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น Dim Shouts (เสียงใหญ่) อุปลักษณ์ประสาทสัมผัสประเภทการรับรส Sweet Sound (เสียงหวาน) เป็นต้น งานวิจัยของยู (Yu 2018) ศึกษาอุปลักษณ์ประสาทสัมผัสในภาษาจีน โดยแบ่ง

อุปลักษณประสาทสัมผัสออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การมองเห็น (แบ่งเป็นการมองเห็นสี และการมองเห็นขนาด) การรับรส การได้กลิ่น การได้ยิน และการสัมผัส ทั้งนี้ ในงานวิจัยดังกล่าว ยูได้แปลต้นฉบับจากภาษาจีนเป็นภาษาอังกฤษ ผลการศึกษามีอุปลักษณประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงที่มีลักษณะบางประการร่วมกันกับภาษาไทย เช่น อุปลักษณประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น brightly shining hubbub (เสียงสูง) อุปลักษณประสาทสัมผัสประเภทการรับรส laugh sweeter than honey (เสียงปร่า) อุปลักษณประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส the screams sharp-pointed (เสียงแหลม) จากการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า อุปลักษณประสาทสัมผัสมิได้จำเพาะอยู่เพียงแค่ภาษาไทยเท่านั้น แต่ยังมีลักษณะการเปรียบเทียบบางประการร่วมกันในภาษาอื่นด้วย เพราะคำว่า “เสียง” ไม่อาจอธิบายให้เห็นถึงรูปร่างลักษณะได้ จึงทำให้มนุษย์ต้องนำคำที่ใช้กับสิ่งที่เป็น “รูปธรรม” คือคำที่ใช้อธิบายร่างกายมนุษย์ ไปใช้อธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมคือ “เสียง” เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามแนวคิดอุปลักษณเชิงมนทัศน์ของเลคอฟฟ์ และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson 1976) ที่อธิบายว่า มนุษย์มักใช้ประสบการณ์แบบรูปธรรมที่ได้รับจากร่างกายมาใช้อธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม เพื่อให้ภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ประสาทสัมผัสที่ได้รับก็เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับร่วมกัน จนนำไปสู่การใช้ในบริบทประโยคที่สื่อความใกล้เคียงกันในแต่ละภาษา สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมนั้นมีพลวัตอย่างมากในการใช้ภาษาของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน ทั้งนี้ นอกจากจะสังเกตได้ว่า ลักษณะที่มีร่วมกันระหว่างภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน คือ อุปลักษณประสาทสัมผัสของคำเรียกเสียงในทุกภาษามักจะอยู่ในประเภทการรับรส หรือการได้กลิ่น ตามข้อเสนอของอูลแมนน์ (Ullmann 1957) ความว่า

proposed a pattern somewhat like the following: smell/taste
--> hearing/vision --> touch which may be read as smell/taste will
evolve to being talked about in terms of hearing/vision, and likewise
hearing/vision will evolve towards being talked about in terms of
touch.

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาอุปลักษณะประสาทสัมผัสที่นำไปสู่คำเรียกเสียงในภาษาไทยพบว่า จากข้อมูลการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 63 ตัวอย่าง อุปลักษณะประสาทสัมผัสที่ถูกนำมาใช้ ร่วมกับคำเรียกเสียงในภาษาไทยมากที่สุด คือ อุปลักษณะประสาทสัมผัสประเภท การมองเห็น โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 33 ตัวอย่าง เสียงฟุ้งซัด, เสียงซุ่น, เสียงผิดปกติ, เสียงโหด, เสียงซึ่มกะทือ, เสียงซั่ม, เสียงเซ็กซี, เสียงเดียว, เสียงน้อย, เสียงจริง, เสียงปลอม, เสียงใส ๆ, เสียงเล็ก ๆ, เสียงอัปลักษณ์, เสียงเด็ก, เสียงเดียวกัน, เสียงโบราณ, เสียงแผ่, เสียงอื่น, เสียงกลมกลืน, เสียงเล็ดลอด, เสียงแน่น, เสียงคนป่วย, เสียงคนแก่, เสียงเพิ่ม, เสียงมาก, เสียงสาวเกินไป, เสียงหล่อ, เสียงสวย, เสียงสูง, เสียงขาด และ เสียงเด่น รองลงมาคือประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัส โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 14 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงนิ่ม, เสียงเรียบ, เสียงนุ่ม, เสียงแหลม, เสียงพูดเบา ๆ, เสียงอ่อนโยน, เสียงนุ่มนวล, เสียงสัมผัส, เสียงกระด้าง, เสียงแห้ง, เสียงหนัก, เสียงเยือกเย็น, เสียงกระทบ และ เสียงอบอุ่น สุดท้ายคือประสาทสัมผัสประเภทการรับรส โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 5 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงหวาน, เสียงเปรี้ยว, เสียงกลมกล่อม, เสียงบูด และเสียงขื่น ทั้งนี้ ไม่พบประสาทสัมผัสประเภทการได้กลิ่นในข้อมูลที่นำมาศึกษา

ในส่วนของประสาทสัมผัสหลักและประสาทสัมผัสรอง พบจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัวอย่าง ได้แก่ เสียงซบออ่อนหวานเยือกเย็น, เสียงหวานใส, เสียงหนักแน่น, เสียงอ่อนหวาน, เสียงคมชัด, เสียงชัดแจ๋ว, เสียงแหลมลากยาว, เสียงแหลมที่ราบเรียบเกินไป, เสียงแจ่มแจ๋ว, เสียงแหลมลึก และเสียงเรียบเรื่อยหวาน ๆ โดยพบการเกิดประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็นมากที่สุด และรองลงมาคือประสาทสัมผัสประเภทการสัมผัสร่วมกับประสาทสัมผัสประเภทการรับรสน้อยที่สุด นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา วงษ์ไทย (2552) ที่ได้ศึกษาอุปลักษณะประสาทสัมผัสในภาษาไทย และพบว่า ในส่วนของการได้ยินพบประสาทสัมผัสที่เกิดร่วมสามประการคือ การมองเห็น การรับรส และการสัมผัส อีกทั้ง เมื่อวิเคราะห์แง่มุมในเชิงวัฒนธรรมก็พบว่า คนไทยมีค่านิยมบางประการที่แฝงเร้นอยู่ในรูปภาษา เช่น ค่านิยมเรื่องรูปลักษณ์ในคำว่า เสียงหล่อ และเสียงสวย ที่นำไปสู่ความหมายเชิงบวก อาจกล่าวได้

ว่า ภาษากับสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ว่าเราจะใช้ภาษาอย่างไรก็ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลจากสังคมของเราตลอดเวลา ดังนั้น ถ้าเราจะศึกษาภาษาโดยดึงออกจากบริบทของสังคมก็คงจะทำได้ไม่ง่าย และนักภาษาศาสตร์สังคมเห็นว่าไม่ควรทำอย่างยิ่ง การศึกษาภาษาที่อิงกับบริบททางสังคม นอกจากจะทำให้เห็นค่านิยมหรือแนวคิดแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาของระบบโครงสร้าง ชนชั้นทางสังคมให้มีความชัดเจนมากขึ้นอีกด้วย

เมื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเปรียบเทียบกับอุปลักษณะประสาทสัมผัสในภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน และภาษาอังกฤษพบว่า ภาษาไทยกับภาษาจีนมีอุปลักษณะประสาทสัมผัสที่เหมือนกันมากที่สุด กล่าวคือ คำเรียกเสียงทั้งสองภาษามีการใช้ประสาทสัมผัสประเภทการมองเห็น การรับรส และการสัมผัสเหมือนกัน นอกจากนี้ ในส่วนของประสาทสัมผัสการรับรสของจีนนั้นมีการใช้สรปรำร่วมกับคำว่าเสียงเหมือนกับภาษาไทย แต่มิได้ปรากฏในภาษาอังกฤษ อาจอนุมานได้ว่า เนื่องจากวัฒนธรรมการปรุงอาหารของคนไทยและคนจีนนั้นมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ไทยได้รับวัฒนธรรมการปรุงอาหารมาจากประเทศจีน ตั้งแต่เมื่อครั้งสมัยราชวงศ์หมิง ซึ่งเป็นยุคทองของวัฒนธรรมการประกอบอาหารในประเทศจีน นอกจากนี้ ยังแผ่ขยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมดังกล่าวไปยังแถบประเทศอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่น มองโกเลีย เป็นต้น (ประจิตร ป้อมอรินทร์ 2555) จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่ของการใช้ภาษา ยิ่งมีวัฒนธรรมร่วมกันก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการใช้รูปภาษาได้อย่างชัดเจน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550. **โครงการคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ**. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2565, จาก www.arts.chula.ac.th.
- นันทนา วงษ์ไทย. 2552. **อุปลักษณะประสาธสัมผัสในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจิตร ป้อมอรินทร์. 2555. **วัฒนธรรมการกินของจีน**. ค้นเมื่อ 2 เมษายน 2565, จาก <https://www.arsomsiam.com>.
- พบบแพทย์. 2559. **อากาศหนาว ผลกระทบต่อสุขภาพ**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก <https://www.pobpad.com/>.
- ผาสุข อินทรารุช. 2548. **บางเบาจุดเส้นไหม สายใยแดนมังกร**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก <https://mgronline.com/live/detail/9480000148500>.
- เมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา. 2555. **การขยายหน้าที่และความหมายของคำว่า “ตัว” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึง พ.ศ. 2551**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จัดพิมพ์เนื่องใน โอกาสเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 5 ธันวาคม 2556**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุวรรณชัย วัฒนาวิจิตรชัย. 2562. **คนไทยติดหวาน กินน้ำตาลเฉลี่ยวันละ 25 ช้อนชา**. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/>.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2550. **ภาษาศาสตร์สังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Carmen. M. 1993. **SYNAESTHETIC METAPHORS IN ENGLISH**. Retrieved May 2, 2022, from SYNAESTHETIC METAPHORS IN ENGLISH (researchgate.net).
- Chomsky, N. 1957. **Syntactic Structures**. The Hague: Mouton.
Retrieved May 2, 2022, from <http://psyche.cs.monash.edu.au/v2/psyche-2-32-day.html>.
- Humboldt, W. V. 1988. **On Language: The Diversity of Human Language structure and its influence on the Mental Development of Mankind**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kalat, J. W. 1990. **Introduction to Psychology**. Wadsworth: Belmont.
- Kövecses, Z. 2002. **Metaphor: A Practical Introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1976. **Philosophy in the Flesh**. New York, NY: Basic Books.
- Lakoff, G. & Johnson, M. 1980. **Metaphors We Live By**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Mainländer, P. 1936. **The Philosophy of Redemption**. New York: Oxford University.
- NECTEC's. 2552. **NECTEC's LEXITRON Dictionary**. Retrieved March 25, 2022, from <https://lexitron.nectec.or.th/>.
- Ullmann, S. 1957. **The Principles of Semantics**. Oxford: Basil Blackwell.
- Whorf, B. L. 1956. **Science and linguistics**. Cambridge: M.L.T. Press.
- Yu, N. 2003. "Synesthetic metaphor: A cognitive perspective." **Journal of Literary Semantics** 32(1): 19-34.